

H P P

HRVATSKI POVIJESNI PORTAL - CROATIAN HISTORICAL PORTAL

ISSN 1846-4432

WWW.POVIJEST.NET

Sretan Svjetski dan učitelja!

IMPRESUM

Hrvatski povijesni portal
ISSN 1846-4432

Broj 8
5. listopada 2013.

Elektronički časopis za povijest i srodne
znanosti izlazi od 26. siječnja 2006. na
adresi www.povijest.net

Izdavač:

Inter nos

Obrt za računalnu djelatnost
vl. Miljenko Hajdarović
Dr. Ive Kečkeša 16
40323 Prelog

Urednik:

Miljenko Hajdarović, mag.hist.
urednik@povijest.net

Suradnici:

Vladimir Filipović
Filip Zoričić
Goran Đurđević
Tihana Magaš
Gordana Jakupović
Slavica Čosić
Denis Detling
Danijel Jelaš
Kire Filov

Izlazi mjesečno.

Autori tekstova sami brinu o
gramatičkoj ispravnosti istih.

Za oglašavanje u Hrvatskom
povijesnom portalu obratite se na
e-mail
info@inter-nos.biz

HAW Hrvatski arhiv weba
Croatian Web Archive

Uredničko piskaralo

Poštovani kolege,
čestitam Vam Svjetski dan učitelja!

Svake godine 5. listopada obilježava se Svjetski dan učitelja ističući poruku važnosti učiteljskog poziva za napredak čovječanstva. Irina Bokova, direktorica UNESCOa, poručuje: *"Teachers' professional knowledge and skills are the most important factor for quality education. This World Teachers' Day, we call for teachers to receive stronger training upfront and continual professional development and support..."*.

Nažalost situacija za nastavnike svugdje pa tako i u Hrvatskoj nije blistava. Kolege povjesničari svake godine osluškuju koje će novosti biti servirane iz ministarskih ureda u Zagrebu. Sljedeće nas godine čeka novi zakon o plaćama. Realno se možemo nadati samo zadržavanju postojećih prava odnosno nadati se da nećemo još više ići prema dolje. Premda nema konkretnih informacija sve je izvjesnije da se približavamo licenciranju nastavnika. U tom slučaju prema raspoloživim informacijama nakon položenog stručnog ispita stječemo prvu "dopunsku" za rad, koja bi se nakon toga obnavljala svakih 5 godina. U idealnom slučaju licenciranje bi moglo značiti redovito i kvalitetno usavršavanje nastavnika. U našem slučaju to postaje izuzetno upitno jer se iz godinu u godinu provlačimo sa sve manje raspoloživih sredstava kojima

nam škola (da ne kažem ravnatelj) gotovo više ni ne može financirati permanentno usavršavanje. Velika većina kolega na županijska vijeća odlazi o svom trošku što je u pogledu sudjelovanja na nacionalnim seminarima ili simpozijima praktički neostvarivo. Umješnost pregovaranja za odlazak na državni seminar izgleda poput pregovora u talačkoj krizi. Kolege u školama u kojima ima više predmetnih nastavnika su u još nepovoljnijoj situaciji.

Kolegama svakako preporučujem neka prate što više inozemnih internet stranica na kojima se mogu pronaći prilike za usavršavanje. Počnite od EuroClia, Pestalozzi seminar Vijeća Europe, zatim seminara koje AZOO organizira uz Yad Vashem i Memorial de la Shoah. Neki seminari na natječajima nude subvencije za smještaj, kotizaciju i/ili put, a za veliku većinu možete tražiti podršku (grant) pri Agenciji za mobilnost.

Svima želim što mirniju i što uspješniju školsku godinu pred nama!

Na fotografiji vidimo naklon predsjednika Obame kojim iskazuje poštovanje prema japanskom caru Akihitu. Nedavno mi je maštu zagolicala informacija da se prema japanskoj tradiciji samo učitelji ne moraju nakloniti caru. Nažalost ta informacija nije točna jer je naklon dio bontonu i svi se klanjaju onima kojima žele iskazati poštovanje. Nekada se radi nepoštivanja te norme moglo dobiti i kaznu.

Njemački dokument o aktivnosti VMRO-a i Vanča Mihajlova u Drugom svjetskom ratu

| Napisao: Kire Filov, mr.sc. |

Ivan Vančo Mihajlov u makedonskoj historiografiji još uvijek predstavlja kontroverznu ličnost. Lider VMRO-a je živio u turbulentnim vremenima, kada se VMRO-a dijelio između mihajlovista i protogerovista. Naručio je puno političkih atentata od kojih je najznačajniji bio atentat na kralja Aleksandra. Njegovu beskrupuloznost i brutalnost, kao i nepopularnost u makedonskom narodu prije oslobođenja, naglašava iskusni njemački diplomat Hermann Neubacher. Neubacher je bio ispitan od strane američke vojske o svojem djelovanju na Balkanu. Ovaj dokument je dio Izvješća o zarobljenim vođama i diplomatima Trećeg Reicha. Bio je pozvan kao svjedok protiv Ersta Kalterbrunnera na sudskom procesu u Nürnbergu u travnju 1946. godine. Ovaj dokument se prvi put prikazuje povijesnoj makedonskoj javnosti.

O kontroverznom Vanču Mihajlovu postoje različiti stavovi. Za neke je borac za ujedinjenje Makedonije i stvaranje neovisne makedonske države, za druge je krvnik makedonskog naroda. Vančo Mihajlov je bio čelnik Unutarnje makedonske revolucionarne organizacije (VMRO) u periodu 1928.-1934. Bio je naručitelj brojnih političkih ubojstava makedonskih i bugarskih aktivista, a zajedno s dr. Ante Pavelićem tvorac je ideje atentata na kralja Aleksandra u Marseillesu 1934. godine. Od 1922. VMRO je uz pomoć bugarske vlade formirala „državu u državi“ u Pirinskoj Makedoniji. Ta je „država u državi“ raspolagala neovisnim porezom, policijom i pravnim sustavom, određenim tiskom i bankama. VMRO je čak imao i svoju frakciju u Bugarskoj skupštini.

Kako je Ivan Mihajlov preuzeo kontrolu nad organizacijom?

Godine 1924. ubijen je vođa VMRO-a, Todor Aleksandrov. Nakon njegove smrti, Ivan Mihajlov je iskoristio položaj pouzdane osobe, njegovog tajnika, da bi naslijedio njegovo mjesto u Centralnom komitetu. Godine 1928. Mihajlov je naredio ubojstvo Aleksandra Protogerova nakon čega je postavio dvojicu svojih najbližih ljudi u rukovodstvo VMRO-a, Strahila Razvigorova i Ivana Karadžova, i tako praktički preuzeo kontrolu nad organizacijom. Nakon ubojstva A. Protogerova i održanog VII. kongresa VMRO-a, nastupila je nova faza u radu Organizacije. U razvoju svoje nove programske i političke platforme, VMRO Mihajlova prihvatila je naslijeđenu političku i oružanu strategiju Organizacije iz vremena T. Aleksandrova, proglašavajući se nastavljateljem njegovog rada.¹ Novi VMRO Mihajlova polazio je

od ustavnog cilja VMRO-a da se postigne puna politička autonomija Makedonije, koji je poslije zamijenjen sloganom „neovisna Makedonija“.² No, dok je VMRO koristila ove parole za svoje propagandne svrhe, u svojim dokumentima nikada nije dopustila sumnje o bugarskom karakteru Makedonije i o zajedničkom podrijetlu obaju naroda. Nastojanje na očuvanju „bugarskog elementa“ u Makedoniji, prema nekim povjesničarima, predstavljala je glavni strateški cilj stvaranja zasebne, druge bugarske države na Balkanu u kojoj će on biti suvereni vladar.³ Vođen isključivo političkim ciljevima VMRO-a, a ne uzimajući u obzir povijesne tradicije,

kulturni i nacionalni identitet makedonskog naroda, Ivan Mihajlov spada u one lidere VMRO-a koji su zastupali bugarski element u Organizaciji. Da li je slogan „ujedinjena i neovisna Makedonija“, ubrajajući ovdje „bugarski element“ borbe, bio samo izgovor pred bugarskom političkim establišmentom da bi se pomogla borba makedonskog naroda, ostaje povijesna dilema.

U tridesetim godinama prošlog stoljeća počeli su intenzivni pregovori između Kraljevine Jugoslavije i Bugarske. Jugoslavenska vlada je kao jedan od glavnih preduvjeta za poboljšanje odnosa potencirala raspuštanje VMRO-a koja je izvodila četničke i terorističke akcije na teritoriju Vardarske Makedonije koja je bila pod srpskom vlašću. Nakon udara u Bugarskoj 19. svibnja 1934 došla je na vlast nova vlada na čelu sa Kimonom Georgievim. Nova vlada je raspustila Narodnu skupštinu, zabranila demokratski tisak, a svoju vanjsku politiku usmjerila je ka održavanju dobrosusjedskih odnosa. U tom kontekstu, nova bugarska vlada, da bi pokazala da ima iskrene namjere u održavanju dobrih odnosa sa svojim susjedima, posebnom naredbom - zakonom od 14. lipnja 1934. zabranjuje sve političke organizacije, uključujući i VMRO. Upotrijebljene su sve potrebne mjere kako bi se spriječilo bilo kakvo individualno i kolektivno suprotstavljanje članova VMRO-a u vezi naredbe. Vojsci i policiji je bilo naređeno da zaplijene svo oružje i materijalne resurse Organizacije i da uhitte sve članove VMRO-a koji su bili umiješani u ubojstva.⁴

U cijeloj ovoj hajci protiv lidera VMRO-a, Vančo Mihajlov, sa suprugom Menčom Karničevom i bliskim suradnikom Petrom Acevim, uspio je pronaći utočište u Turskoj.

Neposredno prije njegovog bijega u Tursku VMRO je uspjela nanijeti najveći udarac srpskoj politici asimilacije

177

2 Zoran Todorovski, cit. rad, str. 177

3 Zoran Todorovski, cit. rad, str. 180

4 Zoran Todorovski, cit. rad, str. 236

1 Zoran Todorovski „VMRO 1924-1934“, IP Robz, Skoplje, 1997, str.

u Vardarskoj Makedoniji, a to je atentat na jugoslavenskog kralja Aleksandra Karađorđevića u Marseillesu 9. listopada 1934. godine. Još je 1927. Mihajlov predložio atentat na kralja Protogerevu, ali ga je ovaj odbio. Stoga se Mihajlov povezao s Antem Pavelićem, sa kojim je održavao kontakte još od vremena studentskog sudskog procesa. Zajedno su isplanirali ubojstvo kralja Aleksandra.⁵

Do okupacije Jugoslavije, Vančo Mihajlov se skrivao u Turskoj, Poljskoj, Njemačkoj i Mađarskoj.⁶ U proljeće 1940. Mihajlov se preselio u Budimpeštu, a vjerojatno ovdje po prvi put razmišlja o mogućnosti da se makedonska država formira uz pomoć Njemačke i Italije. Nakon okupacije Vardarske Makedonije od strane Bugarske, veliki dio preživjelih struktura VMRO-a prihvaćaju nove administrativne poslove profašističke vlade Bogdana Filova u „oslobođenim zemljama“. U svibnju 1941. Mihajlov se na Pavelićev poziv⁷ preselio u Zagreb i do 1944. bio je najvažniji suradnik i desna ruka Ante Pavelića.

U jeku Drugog svjetskog rata, 24. kolovoza 1943., na Balkan je poslan iskusni diplomat Hermann Neubacher⁸, kao posebni izaslanik Ministarstva vanjskih poslova za Jugoslaviju. Zahvaljujući određenoj neovisnosti svoje pozicije, Neubacher je mogao voditi samostalnu politiku i imati veliki utjecaj na vojnog zapovjednika za jugoistočnu Europu. Neubacher se zalagao da se njemačka represivna politika u Srbiji promijeni, no ne iz filantropskih pobuda (on je bio vrlo revan nacist, NB), već zbog razumijevanja nepotrebnih represija koje su išle na štetu samih Nijemaca. U svojim memoarima Neubacher navodi: „...U svakoj sam prigodi govorio da te metode ne mogu svugdje imati isti učinak, tvrdi, žilavi narodi, kao što su oni na Balkanu, mnogo su ravnodušni prema kaznenim mjerama osvete koji se sprovode nad nedužnim ljudima. Na temelju balkanske tradicije, strijeljanje talaca može se obavljati samo iz krvne osvete, ali nikako za izdaju. Ne bi bilo dobro za Njemačku, ako bi se sve zemlje Balkana pretvorile u neku vrstu „udruge za krvnu osvetu“.⁹ Kao što je već spomenuto, Neubacher je imao veliki utjecaj na vojne snage raspoređene u ovoj regiji. Vojni vrh je bio dužan obavještavati ga o vojnim i administrativnim problemima od vanjsko-političkog značaja. Stoga je Neubacher, da bi ublažio i smirio situaciju u Srbiji, svom nadređenom Joachim von Ribbentropu predložio niz mjera i reformi za područje okupirane Srbije. Ovi prijedlozi su se odnosili na povratak Crne Gore Srbiji, dovođenje generala Milana Nedića za Predsjednika Velike Srbije, ponovno otvaranje Sveučilišta u Beogradu, isključivanje Njemačke iz kulturnog života Srbije i smanjenje policijskih snaga na teret formiranja žandarmerije pod kontrolom nove vlade.

Nakon oslobođenja Jugoslavije i uspostave nove narodne vlade, Hermann Neubacher je uhićen od strane američke vojske. Zna se da je uhićen 1946., ali se ne zna lokacija na kojoj je uhićen. Američka vojska je provela ispitivanje prije predaje Vojnom sudu u Beogradu. Ovaj članak opisuje aktivnosti VMRO-a od aspekta njemačkog diplomata. Naime, tijekom ispitivanja su ga pitali o djelovanju VMRO-a Vanča Mihajlova i njegovoj suradnji s ovom organizacijom. Njegovo poznavanje ove organizacije je ograničeno, jer Bugarska nije bila u njegovom djelokrugu rada i djelovanja. Neubacher VMRO opisuje kao „anti-demokratsku, anti-liberalnu i anti-masonsku (organizaciju, NB). Njezin glavni cilj bio je Velika Makedonija, a taj cilj je htjela postići kroz teror na račun Grčke, Albanije i Jugoslavije.“¹⁰

Nadalje, u svom govoru Neubacher govori o podjeli i rascjepu u VMRO-u. On kaže da je zbog politike krvne osvete došlo do razdvajanja organizacije na dva krila - jedno na čijem je čelu bio Protogero i drugo na čelu s Mihajlovim. Prema Neubacheru, kulminacija zaraćenih krila bilo je ubojstvo u Burgtheateru u Beču.¹¹ Kao što on kaže, ovo ubojstvo je bilo vrlo komentirano i data mu je velika važnost u dnevnom tisku u Beču. Prema Neubacheru, Mihajlov bio miljenik Ernsta Kalterbrunnnera.¹² Neubacher je izbjegavao kontakt s Mihajlovom, ali je znao da se Kalterbrunner često sastajao s njim, čak je „pri kraju 1943. organizirao tajni sastanak između Heinricha Himmlera i Mihajlova.“ Kalterbrunner je organizaciju Mihajlova smatrao „jedinstveno sposobnom da se odupre bugarskim komunistima.“¹³ Neubacher je znao da je Mihajlov dugo živio u inozemstvu. Znao je da je u razdoblju dok je bio na dužnosti na Balkanu, Mihajlov živio kod Pavelića u Zagrebu.¹⁴ Osim što je Kalterbrunner planirao organizaciju Mihajlova koristiti kao barijeru protiv bugarskih komunista, htio ju je koristiti i u borbi protiv komunista u sjevernoj Grčkoj. Prvotni plan je bio angažirati 6.000 ljudi, ali na inzistiranje Neubachera, taj broj je smanjen na 2.000 ljudi. Neubacher nije želio regrutirati članove VMRO-a u svom području djelovanja, u Grčkoj. Prema njegovim riječima, Grcima i Bugarima se nije sviđala VMRO. Ali Neubacheru su ruke bile vezane zbog velike podrške koju je Mihajlov imao od Kalterbrunnnera i Himmlera, kao i zbog Ribbentropove podrške plana „formiranja makedonske države povezane s Bugarskom.“ Vlasti u Bugarskoj, uplašene da će se realizirati ideja o neovisnoj i ujedinjenoj Makedoniji, poništile su smrtnu kaznu¹⁵ Mihajlovu i pozvale ga u Sofiju da zauzme rukovodeću poziciju u Vardarskoj Makedoniji. Međutim, na veliko iznenađenje Sofije, Mihajlov je kategorički odbio tu ponudu, jer mu je više odgovarala već dogovorena predsjednička funkcija makedonske države pod okriljem Trećeg Reicha. Himmler je, sa dopuštanjem Hitlera, 1. rujna 1944. izdao tzv. *Firersku naredbu* za brzo uspostavljanje jedne takve države. Dana 5. rujna Mihajlov je posjetio Skoplje gdje je imao sastanke s nekoliko aktivista VMRO-a, no i sa partizanima.

5 Nikola Žežov, „VMRO i atentat na jugoslavenskog kralja Aleksandra Karađorđevića“

6 Nikola Žežov, cit. rad

7 Koji je u međuvremenu postao „poglavljenik“ novostvorene Nezavisne Države Hrvatske, njemačke tvorevine.

8 Hermann Neubacher (1893-1960), član Nacional-socialističke partije Adolfa Hitlera u Austriji. Bio je gradonačelnik Beča (ožujak 1938 - prosinac 1940). Od 1940 je uključen u njemačko Ministarstvo vanjskih poslova kao stručnjak za ekonomske poslove za jugoistočnu Europu. Bio je angažiran u Rumunjskoj, Bugarskoj, Grčkoj i Srbiji. U Beograd je došao u kolovožu 1943 kao posebni izaslanik Ministarstva vanjskih poslova za jugoistočnu Europu. Od 11. rujna 1943, nakon kapitulacije Italije, bio je odgovoran za Albaniju. Nakon kapitulacije Njemačke, uhićen je od strane američkih vojnika, a 1946 je bio poslan u Beograd gdje mu se trebalo suditi za zločine protiv čovječnosti. Godine 1951 bio je optužen za ratne zločine i pomaganje njemačke vojske kao ekonomski stručnjak i diplomat. Pušten je iz zatvora studenog 1952 nakon čega se vratio u Austriju. Neubacher je autor knjige „Specijalna misija Jugoistok 1940-1945“ u kojoj opisuje svoje aktivnosti u korist nacističke Njemačke na Balkanu. Umro je 1. srpnja 1960 u Beču, u dobi od 67 godina.

9 Vladimir Barović, „Memoari Hitlerovog diplomata Neubachera – Specijalni zadatak Balkan“, 3b. Kultura Polisa, str. 464

10 United States Military National Archives, Interrogation Records Prepared for War Crimes Proceedings at Nuernberg, 1945-1947, OCCPA Interrogation Transcripts and related records, Neubacher, Hermann, page 9, 10

11 Misli se na ubojstvo Todora Panice od strane Menče Karičeve

12 Kalterbrunner Ernst, rođen 4. listopada 1903 bio je viši dužnosnik u nacističkoj Njemačkoj, osobito u SS policiji. Dana 16 listopada 1946 osuđen je za ratni zločin protiv čovječnosti. Prema optužnici je proglašen krivim po 16 točaka optužnice i osuđen je na smrt vješanjem. Yale Law School, The Avalon project, documents in Law, History and Diplomacy, Judgment: Kalterbrunner

13 United States Military National Archives... cit. dok., str. 9

14 U dokumentu se navodi da „Neubacher nije bio upoznat sa prethodnom vezom između dviju terorističkih vođa.“ Cit. dok., str. 9

15 Izrečena poslije prevrata vlasti u Bugarskoj i zabrane aktivnosti VMRO-a 1934 godine

Međutim, u jesen 1944, uoči njemačkog povlačenja s Balkana, Ribbentrop je prestao vjerovati da je moguće formiranje neovisne makedonske države. Neubacher je poduzeo aktivnosti za stvaranje neovisnog makedonskog komiteta, koji će kasnije postati buduća vlada neovisne Makedonije. Svrha ovog komiteta je bila prvenstveno iz sigurnosnih mjera protiv partizana. Nakon posjeta Mihajlova Skoplju, on je odlučio da se odrekne namjere formiranja „vmrovskih odbora, zbog odsustva sljedbenika i zbog kontinuiranog i agresivnog demoraliziranja makedonskog stanovništva.“ Kao što kaže Neubacher, „... nepopularnost Mihajlova je bila očita i bilo je nemoguće naći nekoga tko će ga predstavljati u Komitetu.“¹⁶ Konačno, Neubacher kaže da je aktivnost VMRO-a Mihajlova prestala nakon povlačenja njemačkih vojnika iz Bugarske, unatoč naporima Kalterbrunnera i Ribbentropa da ona i dalje produži u pozadini njemačke vojske.

Nakon potpunog povlačenja njemačke vojske iz Jugoslavije, Vančo Mihajlov je, zajedno sa suprugom i nekoliko njegovih pristaša, evakuiran od strane SS postrojbi iz Skoplja, najprije u Beč, i kasnije u mali grad u austrijskim Alpama. Zanimljivo je napomenuti da nakon prodiranja američkih vojnika u Austriju, za razliku od drugih nacističkih lidera koji su bili tamo, Mihajlov nije bio uznemiravan, a i kasnije kada je uspostavljena britanska vojna uprava. Godine 1948. uspijeva dobiti prebivalište u Italiji, gdje je proveo ostatak svog života. U svojim kasnijim intervjuima i dalje je zastupao „bugarski element makedonskog naroda“ inzistirajući na tome da u današnjoj Makedoniji žive „makedonski Bugari“. Umro je u Rimu 1990. u dubokoj starosti.

Iz navedenog se može zaključiti da je VMRO Vanča Mihajlova ipak imala suradnju s visokim dužnosnicima Njemačke, a i sa njihovim balkanskim suradnicima. Makedonska povijest još uvijek istražuje djelovanje Mihajlova, iako prevladava mišljenje da je on bio za ujedinjenje Makedonije i njezino pripojenje Bugarskoj, ili eventualno formiranje nove (druge) bugarske države pod pokroviteljstvom Njemačke. Objavljeni njemački dokumenti pokazuju da je i Hitler želio stvoriti ili proglasiti neovisnost makedonske države, po primjeru NDH, koja bi bila osiguranje za povlačenje njemačkih vojnika s juga. Bugarske vlasti su se bojale rastuće djelatnosti Mihajlova prije kraja rata, misleći da će se izvršiti plan za ujedinjenje i neovisnost Makedonije, pa su zato ukinule već donesenu smrtnu kaznu, i pozvale Mihajlova da zauzme rukovodeću funkciju u Vardarskoj Makedoniji. Međutim, kao što je navedeno u dokumentu, Mihajlov nije imao podršku stanovništva i plan za stvaranje makedonske države nije uspio. Štoviše, Mihajlov je to i sam konstatirao. Ostaje dilema da li bi, da se ostvarila politička ideja o formiranju neovisne i ujedinjene Makedonije pod pokroviteljstvom Njemačke, ta nova država zadržala svoje etničke granice od prije balkanskih ratova nakon Drugog svjetskog rata.

¹⁶ United States Military National Archives... cit. dok., str. 10

Kire Filov, magistar povijesnih nauka i arhivistike, doktorant na Institutu za nacionalnu povijest, Skoplje; Univerzitet „Goce Delčev“, Štip, Fakultet obrazovnih nauka, Katedra za društvene i humanističke znanosti, e-mail: kire.filov@ugd.edu.mk

European Association of History Educators

Ohrid vas zove!

EUROCLIO is calling applicants to register in its Spring Annual Conference which will take place this time in the heart of Balkans, city of Ohrid, Republic of Macedonia between 31 March-6 April 2014.

The 21st Annual Conference is expected to be one of the most significant events in the history of EUROCLIO Annual Conferences. It is the first time, history associations of Western Balkans are united to host an international conference on history education where they warmly welcome participants to join!

Participants are invited to come and experience a professional training course with around 200 history, heritage, citizenship educators from all over Europe and beyond, explore rich & challenging history of Balkans, engage yourself in important discussions around multiperspective approach to History and Heritage in Republic of Macedonia and History Education beyond Borders in Europe and the World and address the shared and layered heritage around Ohrid locally and in the wider region.

...and this is not all!!!

Rich cultural and historical heritage of Bitola, Struga and Ohrid, warm welcoming by history educators of Macedonia, amazing food and lovely spring weather is waiting to embrace you.

Deadline for registrations is January 1, 2014. Register now to secure your place in this unique conference.

We are looking forward to spending one exciting week with you in beautiful Macedonia.

Poziv na predaju radova

Uredništvo Povijest u nastavi odlučilo je posvetiti jedan broj časopisa problemu odnosa nastave povijesti, historiografije i informacijskih tehnologija.

Želja nam je da obradimo teme kao:

- Mogućnosti i izazovi korištenja informacijskih tehnologija u nastavi povijesti
- Društvene mreže u nastavi povijesti
- On-line baze podataka u povijesnom istraživanju
- Učenje na daljinu

Pozivamo sve zainteresirane da svoje neobjavljene, autorske tekstove pošalju na adresu lograjse@ffzg.hr najkasnije do 01.12.2013., te da prilikom izrade radova prate Upute suradnicima i suradnicama.

Upute suradnicima potražite na ovom linku: <http://goo.gl/pRMnsU>